

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. דאית ליה שותפות בגוה.....2
- ב. המטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב הכא נמי דאית ליה שותפות בגוה.....4
- ג. עובד כוכבים שניסך יינו של ישראל ... ה"מ כותי.....5
- ד. אבל ישראל לצעוריה קא מיכוין ... ב' אוחזין בסכין ושוחטין אחד לשום אחד מכל אלו ואחד לשום דבר כשר שחיטתו פסולה ... בישראל מומר.....6
- ה. המטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב ... בישראל מומר ... התרו בו וקבל עליו התראה ... התיר עצמו למיתה קאמרת אין לך מומר גדול מזה
8
- ו. אין שוחטין לא לתוך ימים ולא לתוך נהרות.....9
- ז. ולא לתוך כלים.....9
- ח. אבל שוחט הוא לתוך עוגה של מים.....10
- ט. ובספינה על גבי כלים.....10
- י. אין שוחטין לגומא כל עיקר אבל עושה גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם לתוכה ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את הצדוקים.....11
- יא. לתוך עוגה של מים נמי אמרי לבבואה קא שחיט ... בעכורים שנו.....11
- יב. אין שוחטין לגומא כל עיקר והרוצה לנקר חצרו ... עושה מקום חוץ לגומא ושוחט ודם שותת ויורד לגומא ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את הצדוקים
12
- יג. היה מהלך בספינה ואין לו מקום בספינה לשחוט מוציא ידו חוץ לספינה ושוחט ודם שותת ויורד על דופני הספינה.....13
- יד. ואם עשה כן צריך בדיקה אחריו.....14
- טו. השוחט לשם עולה לשם זבחים לשם אישם תלוי לשם פסח לשם תודה שחיטתו פסולה.....16

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

- מז. שנים אוחזין בסכין ושוחטין אחד לשום אחד מכל אלו ואחד לשום דבר כשר שחיטתו פסולה 18
- יז. השוחט לשם הטאת לשם אשם ודאי לשם בכור לשם מעשר לשם תמורה שחיטתו כשרה זה הכלל כל דבר שנידר ונידב השוחט לשמו ואינו נידר ונידב השוחט לשמו כשר 19
- יח. השוחט לשם ... אשם תלוי 20
- יט. אפי' בעלי מומין נמי זימנין דרמי ליה מידי אמומא ולא ידיע 21
- כ. השוחט לשם הטאת ... מחוייב הטאת ... באומר לשם הטאתי 22
- כא. לשם תמורה ... יש לו זבח בתוך ביתו ... באומר לשם תמורת זבחי 23
- כב. לאתויי עולת נזיר ... אימר נדר בצניעא 23
- כג. ושאינו נידר ונידב לאתויי עולת יולדת ... שאין לו אשה אבל יש לו אשה אימר לשמה הוא עושה ... באומר לשם עולת אשתי 24

דף מא.

א. דאית ליה שותפות בגוה

להלן יתבאר שישראל¹ ששחט בהמת חבירו לעבודה זרה אפילו כל ב' הסימנים, מותרת אפילו באכילה, שתולים אנו שלא היה לבו לעבודה זרה, ולא אמר כן כי אם לצער חבירו בעל הבהמה שיסבור שאסור בהמתו.

אולם אם היה לשוחט זה שותפות באותו בהמה, יש אומרים² שבזה אין אומרים שכיוון לצער שותפו, שדוקא כשאין לו חלק בה אמרינן למה לו

¹ שמ"ח ד י

² שתי הדעות בשו"ע יו"ד ד ד ורש"י (מ"א ע"א ד"ה בישראל מומר) והרמב"ם ז"ל (הל' שחיטה פ"ב הל' כ"א) סבירא להו דבשותף לא אמרינן לצעורי, הש"ך ס"ק ה' כתב, זה לשונו, שהרי בחלקו ודאי לא כיון לצער הילכך אמרינן מסתמא גם בחלק חבירו לא כיון לצער, עכ"ל. וכן הוא בלבוש (סעיף ד'). וובתב"ש טז כתב תמהני על טעם זה, דמה שכתב בחלקו ודאי כך כו', אדרבא בחלקו לא כיון מידי רק משום דבעי לצעורי לחבריה הוכרח לומר דגם בחלקו נתכוין דאי אפשר לכיון לחצאין. לכן נראה לעניות דעתי דוקא התם אמרינן לצער

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

להזיק אחרים ולעבוד עבודה זרה בדבר שאינו שלו אם לא להקניטו, ואז תלינן דלא עשה כי אם להקניט ואין לבו לעבודה זרה כלל, אבל אבל כשיש לו חלק בה, הרי הוא עובד עבודה זרה בשלו ואינו חושש למה שאחרים גם בן נזוקים³. ויש חולקים⁴ וסבירא להו שמכל מקום אומרים אנו לצער שותפו הוא עושה ואינה אסורה כלל⁵. ויש להחמיר⁶ באכילה ולהתיר בהנאה בהפסד מרובה.

וכן הדין במנסך יינו של חבירו ויש לו חלק בו שיש להחמיר לאוסרו⁷.

חבירו, אבל הכא יעלה חבירו אדעתיה שמסתמא אינו עושה כי אם לפניו, דמסתמא חלק עצמו אינו אוסר. אמנם, מלשון הרמב"ם (הל' שחיטה פ"ב הל' כ"א) למדתי מעם הראשון, דכתב, וזה לשונו, שאין אדם מישראל אוסר של חבירו שאין כוונתו אלא לצערו, עכ"ל. ולכאורה משמע דסיפא סותר לרישא, דברישא משמע דאין אדם יכול לאסור של חבירו, ובסיפא משמע דאוסר רק דבכוונה תליא מלתא. ותו, דבהלכות עבודה זרה (פ"ח הל' א') לא כתב כי אם סתמא, אין אדם אוסר שאינו שלו, וכמו שהשיגו הראב"ד ז"ל שם. וצ"ל כוונתו אין דרך אדם לאסור של חבירו, דמה לו לעבוד עבודה זרה בדבר שאינו שלו ולהזיק חבירו, אלא דמחמת שנאה קעביד לצעורי. וכן משמע בגיטין דף נ"ג ע"א וברש"י שם ד"ה לצעוריה כו', דכל עושה אלה בשל חבירו מסתמא לצעורי קעביד, עיין שם. ואי נימא תולין דכולה מחמת שנאה ולא היה לבו כלל לעבודה זרה. אבל בדאית ליה שותפות בגווה דליכא הוכחה דלצעורי דדלמא עובד עבודה זרה בשלו ואינו חושש להזיק חבירו, להכי אוסר. ונפקא מינה למעם זה דאפילו בגברא דאינו חושש באיסור חלקו, כגון דעשיר ועני שותפין בה ואין חצי בהמה זו חשובה בעיני העשיר לכלום ולרש אין כל כי אם זה החצי, ושחטה העשיר לעבודה זרה, וליכא טעם הב' דמכל מקום איכא למימר דלצעורי דעני נתכוין, וחצי של עצמו אינה נחשבת בעיניו, מכל מקום אסורה מטעם הראשון. תב"ש טז

³ אי נמי

⁴ התוספות (שם ד"ה בישראל מומר) והרא"ש (פ"ב סי' י"ד) סבירא להו דאפילו בשיתוף אמרינן לצעורי
⁵ כ' הר"ן איכא למ"ד דבאכילה אסורה ואפילו השוחט בהמת חבירו לשם הרים כו' דליכא למימר לענין איסור אכילה אין אדם אוסר דבר שאינו שלו דהכא לאו איהו אסר לה אלא דלא שרי לה והוה כלא נשחטה ומתה מאליה עכ"ל ועיין ט"ז ד שכתב תימא על הל' רמ"א שלא הביאו זה ורש"ל פרק ב' דחולין סימן כ"ב הביאו (לפנינו מובא בדרכ"מ). ועיין ש"ך ה שכתב שגם דעת הרא"ה בס' ב"ה (דף יא) כהר"ן וכבר השיב עליו הרשב"א במ"ה שם באורך מסוגיא זו וכן משמע מדברי כל הפוסקים דלגמרי שרי.

⁶ המפרשים הקשו דברי הטור אהרדי, דכאן הביא ב' דיעות ובסימן קמ"ה לא הביא כי אם דעת תוספות ורא"ש, וי"ל דהתם, דמשמע שם מדינים שלפני זה דלענין הנאה קאי, לכן הכריע להקל. דאע"ג דמשמע מדברי התוספות חולין דף י"ג (ע"ב ד"ה תקרובת) ותוספות עבודה זרה דף ל"ב (ע"ב ד"ה והיוצא אסור) הנאת תקרובת עבודה זרה דאורייתא, וכן משמע מהרמב"ם הלכות עבודה זרה (פ"ז הל' ג'), מכל מקום משמע מדברי התוספות בבא קמא דף ע"ב (ע"ב) ד"ה דאי די"ל מדרבנן, מדכתוב (תהלים ק"ו כ"ח) ויאכלו זבחי מתים, לענין אכילה אתקש למת ולא להנאה. ומי יודע באיזה פוסקים מצא הטור כדבריהם דהנאה דרבנן הוא והקיל בספיקו. וכן נראה לי לדינא להקל בזמן הזה בהנאה בהפסד מרובה, דהא מקלינן בכמה קולות לענין עבודה זרה ויין נסך כמבואר בהלכותיהן, מטעם גוים בזמן הזה לאו עובדי עבודה זרה הן. ובפרי חדש (ס"ק ז') משמע שדעתו נוטה להקל אף באכילה, ואין להקל במקום שהקדמונים לא הכריעו. גם דעת רש"ל להחמיר ודיינו אם נקיל בהנאה בזמן הזה. תב"ש יז

⁷ שו"ע ונו"כ חו"מ שפה ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ומכיון שי"א שהיין אסור גם בהנאה, יכול לומר הניזק⁸ למזיק קח לך את היין ושלים לי תמורתו כיון שאיני יכול למכור שנאסר לשיטתי בהנאה⁹.

ג. המטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב הנא נמי דאית ליה שותפות בגוה

כבר התבאר במסכת גיטין דף נב: שלא מצינו בתורה שחייבה על הנזקים אלא בהזיקא דמינכרא¹⁰, כגון קרן ושן ורגל ובור, אבל המזיק את חברו בהיזק¹¹ שאינו ניכר¹², כגון המטמא טהרותיו של חברו, או מערב יין נסך ביינו של חברו לא חייבה התורה, אבל, כדי שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא טהרותיו של חברו או מערב יין נסך ביינו וכה"ג ואומר פטור אני,

⁸ ש"ך דה ונקה"כ שם

⁹ המפרשים הקשו דברי הטור אהרדי, דכאן הביא ב' דיעות ובסימן קמ"ה לא הביא כי אם דעת תוספות ורא"ש, ובח"מ סימן שפ"ה לא הביא כי אם דעת רש"י והרמב"ם. ופסק דשותף המנסך יין שותפים הרי זה אוסר וצריך לשלם, והוא נגד כלל דקיימא לן (שו"ע חו"מ סי' כ"ה סעיף ב' בהגה) דהנתבע יכול לומר קים לי כמאן דמתיר. ובסמ"ע שם (סי' שפ"ה ס"ק ד') תירץ דגבי יין נסך סברא אי לצעורי נתכוין הוה ליה לחלקו ברישא ולנסך של חברו להודיה. ועל זה הקשה בדרישה עצמו (כאן אות ג') ובש"ך (כאן ס"ק ה') אם כן מאי פריך בגמרא (שם) אהא דאמרינן לצעורי קמכוין ממנסך הא אוקי לה בדאית ליה שותפות. ובש"ך (כאן ס"ק ה') תירץ, זה לשוננו, אלא נראה לי כו' מצי הניזק לומר דילמא קיימא לן כמאן דאסר בהנאה, מה תאמר דקים לן כהמכשיר, אם כן קח לך היין שאיני רוצה להכניס עצמי בספק כו', עכ"ל. ובנקודות הכסף ביאור כוונתו יותר דסבירא ליה להטור דבאמת הדין להקל כמו שכתב סימן קמ"ה, רק דמכל מקום יאמר לו זה מה לי להכניס עצמי בספק הלא אין לך היזק במה שאתה נותן לי יין אחר, והוה ליה זה נהנה כו' וכופין אותו על מדת סדום, עכ"ל. ותמהני טובא, דמשמע דסבירא ליה דהטור הכריע להקל, והרי כתב הטור שם בהדיא בח"מ דאוסר אם הוא שותף. ונראה לעניות דעתי כוונת הטור, דלדינא ודאי כיון דמחלוקת בין הפוסקים הוא, יש לפסוק לחומרא, דהעליתי לעיל ס"ק (ט' השני) דשל תורה הוא והלך אחר המחמיר. ולהכי לענין תשלומין בסימן שפ"ה פשוט שם בעיניו דחייב לשלם, דלא יכול לומר קים לי כמאן דמכשיר כיון דאנן מספיקא מחמרינן, לא היה לו להכניס היין לספק זה. ולכן, גם השוחט בהמת שותפים לעבודה זרה חייב לשלם, ועיין ש"ך חו"מ סימן ש"ו ס"ק י' דפסק שם דכל היכא דפשע לא יכול לומר קים לי. תבו"ש שם, אולם עיין בביאור הגר"א חו"מ שם דכתב שדעת המחבר לסתום להחמיר כרמב"ם ורש"י ולהכי לא כתב המקיים בחו"מ.

¹⁰ הרמב"ן בדינא דגרמי הקשה למה לא יתחייב במטמא ומדמע מדינא דגרמי, והביא יש מפרשים שדד"ג קנסא ואינו חייב בשוגג, ולדבריהם חיוב היזק שא"נ וחייב גרמי שווים הם שאינו חייב אלא במזיד ומתכוין להזיק, אבל הרמב"ן שם דחה דיעה זו (עי' פרק ג) וכתב שלכן אינו חייב בהיזק שאינו ניכר מדד"ג משום דכיון דקיי"ל היזק שאינו ניכר לאו שמיה היזק, אין זה נזק להתחייב עליו אף מדד"ג, ועיי"ש מ"ש ליישב בהא דמחיצת הכרם שאינו בכלל היזק שא"נ, ועי' חידושי הריטב"א בגיטין שם.

¹¹ שו"ע חו"מ שפה א

¹² בפמ"ג בפתיחה לאו"ח סוף סדר ב כתב שהתוחב כף של איסור לתוך היתר הוא בכלל השא"נ, אלא שמסתפק בדבר שמעמו נרגש שאפשר דהוי כהיזק ניכר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

חכמים קנסוהו¹³ לשלם¹⁴ מן היפה שבנכסיו כדין כל מזיק¹⁵, ודוקא במזיד אבל שונג¹⁶ או אנוס פטור¹⁷, שלא קנסו אלא מזיד. ויש אומרים¹⁸ שלא חייבו במזיד אלא במטמא פירות חבירו, או שעירב תרומה בפירותיו, או עירב יינו ביינ נסך, או שניסך יינו לע"ז.

ומנסך כולל ניסוך ממש וגם עירוב יין ביינ.

ג. עובד כוכבים שניסך יינו של ישראל... ה"מ כותי

כבר התבאר במסכת ע"ז דף מד. ודרף נד. ודרף נט: שעובדי כוכבים העובדים¹⁹ את הבהמה הרי מותרת בהנאה ומותר לאכול אותה הבהמה.

¹³ כתב בערוה"ש בשם היש"ש שבקנס זה חייב גם בהודה מפי עצמו, שלא אמרו מודה בקנס פטור אלא בקנסות דאורייתא, ובש"ך סימן שפח ס"ק נא כתב בשם הרש"ל גבי מוסר וגרמי שאם הודה מעצמו פטור, והש"ך שם חולק עליו, והביא בשם המרדכי שלא אמרו מודה בקנס פטור בקנס דרבנן, ועי' קצה"ח שם ס"ק יא שהשוה קנס דהיזק שא"נ לקנס דרבנן, וא"כ גם זה תלוי במחלוקת, ועי' שו"ת נוב"ת חו"מ סי' סא, שו"ת חת"ס או"ח סי' קיט, שו"ת כת"ס חו"מ סי' כו ושו"ת חתן סופר סי' נה, ועי' להלן אם גרמי בהיזק שאינו ניכר חייב. כתב בערוה"ש שהמזיק בשונג היזק שאינו ניכר ובא אחר והיזיק אותו חפ"ז בהיזק ניכר אינו חייב לשלם אלא מה שהיה שוה לאחר ההיזק שא"נ, דסו"ס אינו שוה יותר בשעת נזק שני.

¹⁴ וכתב בשער משפט סימן קעו סק"ד שאם נתכוין לטובה ולהנאת עצמו פטור בהיזק שאינו ניכר, וכ"ש כשנתכוין לטובת הניזק, ועי' מנחת פתים כאן, ועי' דיני פקדון פרק ח בדין שומר בהיזק שאינו ניכר ובדיני גניבה פרק ה מדברי המשל"מ ששומר וגזלן שעשה בידים היזק שאינו ניכר חייב אף בשונג.

¹⁵ ומשלם מעידית, אף על פי שהוא קנס דרבנן, דכעין דאורייתא תיקון, כתב המאירי בפ' הנזקין דקנס דהיזק שאינו ניכר אין גובין בזממין, וכ"כ בביאור הגר"א סימן א, ובשם יש אומרים כתב המאירי שגובין, שלא אמרו אלא בקנס שהוא יותר מן הקרן, אבל היזק שא"נ במזיד, סו"ס חסרו ממון, ועי' שו"ת כת"ס חו"מ סימן כו.

¹⁶ במנחת פתים הביא בשם תורעק"א במשניות בגימין פ' הנזקין שהוכיח מדברי הש"מ ב"ק דף ה שהמתכוין לנסך יינו של זה וניסך יינו של אחר מיקרי שונג ופטור, ותמה המנח"פ שהרי בנתכוין להרוג את זה והרג את זה קיי"ל כרבנן דחייב מיתה, ואפי' לדעת הרמב"ם שפסק כר"ש מ"מ בבושת חייב, וכן בבהמה חייבת מיתה, ולא מסתבר שלגבי מיתה חשוב כמזיד ולגבי השא"נ יהא חשוב כשונג, ונשאר בצ"ע, ועי' דרכי דוד.

¹⁷ ולא מצינו חיוב תשלומין מדיני שמים, ובשו"ת הכ"צ בנוספות סימן י מסתפק בזה, ובשו"ת כת"ס חו"מ סימן כד מדייק מדברי רש"י בפ' הכונס גבי עושה מלאכה בפרת חמאת דהשא"נ הוא שאינו חייב אלא פורענות מדיני שמים, ומשמע שאין חיוב תשלומין (לכאורה אדרבה, שאם חייב פורענות הרי בודאי שצריך להפטר מהעונש ע"י תשלומין), אלא שכתב שמסוגית הגמ' משמע שדינו כגרמא שיש חיוב לצי"ש, ולפי"ז אם תפס אין מוציאין ממנו, לדעת הפוסקים דמהני תפיסה, ועי' שו"ת חתן סופר סימן נה.

¹⁸ ש"ך שם סק"א בשם כמה ראשונים, דמקנסא לא ילפינן לשאר דברים, ועי' פ' הבנת השעמ"ש בסברת התוס' והרמב"ן נראה שנחלקו אם דין היזק שאינו ניכר הוא בשעת הנזק, או צריך שימשך גם לאחר מעשה הנזק. ועי' ספר מנחת שלמה סימן פח ופמ.

¹⁹ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ח הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אולם זהו דווקא²⁰ כשלא עשה בהן מעשה, אבל אם עשה בהן מעשה²¹ אסרה, ואפילו אינה שלו שבמעשה אדם אוסר דבר שאינו שלו.

לפיכך אם נסך יין של ישראל לעבודה זרה, אפילו שלא בפני הע"ז, כיון שעשה בו מעשה הרי אסרו²².

ואף על גב דקיימא לן בגוי עובר עבודה זרה שדרכו לנסך, שאם נגע ביין שלנו אסרו בהנאה²³, מכל מקום מותר הישראל ליקח דמיו מאותו הגוי, דהא הוא הזיקו בידים כאילו שפכו²⁴, ומדינא חייב לשלם ל²⁵.

וכל זה לא מיירי אלא בעובדי כוכבים שמנסכין, אבל בזמן הזה כל מגע שלהם אינו אוסר רק בשתייה²⁶ במקום הפסד מרובה²⁷.

**ד. אבל ישראל לצעוריה קא מיכוין ... ב' אוחזין בסכין
ושוחטין אחד לשום אחד מכל אלו ואחד לשום דבר כשר
שחיתתו פסולה ... בישראל מומר**

²⁰ שו"ע ונו"כ קמה ח

²¹ אפילו מעשה כל דהו וה"ה חצי סימן. ש"ך שם כא

²² תורת הבית הארוך בית א שער א דף י עמוד א, בית יוסף יורה דעה סימן ד, ב"ח קבג א וקלב א, ועיין יד אברהם על שו"ע שם א

²³ דדילמא נסכיה

²⁴ משמע דאפילו אסרו בשוגג דבכה"ג פטור מלשלם וכדאיתא בה"מ סימן שפ"ה אפ"ה מותר ליקח דמיו מאותו העובר כוכבים דמ"מ הזיקו. ש"ך שם ב

²⁵ כי בערך לחם (למהריק"ש) וז"ל נ"ל שזה דוקא כשנוגע שלא ברשות ישראל שאם נגע בו ברשותו אסור ליקח דמיו מאותו גוי וזה נלמד מדין המוכר יין לגוי והוא מוסכם עכ"ל

²⁶ רמ"א שם. ולענין טעימה שנוהגין הסוחרים בזה"ז למעום כל סתם יינם לצורך מסחרם עי' בדרכ"ת סי' ק"ח (ס"ק צ"ד) מ"ש בזה ועי' בשו"ת דגל אפרים סי' ל"א שכ' ג"כ ללמד זכות על הסוחרים אשר כמעט כולם מועמין בלי שאלה וא"א להחמיר כי לא ישמעו ומוטב שיהיו שוגגים אמנם בדבר הנהוג בין הסוחרים ששולחים ע"י הבי דואר צלוחית קטן עם יין לדוגמא ושולחים אותם בלא חותם אם מותר למעום לכ"ע כיון שיש סברה דבי דואר חשוב כתגר וכבעל קרון דאינו מזויף ואינו מחליף וכמ"ש בתשו' שמש צדקה הובא בפת"ש לעיל סי' קי"ח ומה גם דדבר מיעוט הוא ולא שייך נהנה בחליפין ואין שייך לחוש שמא החליפו ועוד יש כמה ספיקות ע"כ לכולי עלמא מותר עכ"פ בטעימה גם להמחמירים בטעימה באיסור דרבנן עיין שם באריכות.

²⁷ ש"ך ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

עוד התבאר בניטין שם שכל זה בגוי או במומר אך המנסך יין²⁸ של חבירו לעבודה זרה לא נאסר, שאין אדם מישראל אוסר דבר שאינו שלו, ולא התכוין אלא לצערו²⁹ אולם אם ידוע שלא התכוין לצערו כגון שהוא אוהבו³⁰, הרי זה נאסר ויש להתיר בהנאה בהפסד מרובה³¹.

וכן ישראל ששחט³² בהמת חבירו לעבודה זרה אפילו כל ב' הסימנים, מותרת אפילו באכילה³³, שגדולה חזקה דהשוחט זה שעמד בה עד הנה, ולא מפקינן ליה מחזקת יהדות, ותלינן שלא היה לבו לעבודה זרה, ולא אמר בן כי אם לצער חבירו בעל הבהמה שיסבור שאסור בהמתו.

לפיכך אם היה השוחט או המנסך זה מומר, ודאי דלא כיוון לצערו ואסור אף בהנאה.

ישראל ששחט³⁴ לעבודה זרה בהמת מומר או של כותי, אף על גב שאפשר גם כן לומר לצעורי קמכוין, שלא יוכל למכרה לישראל, מכל מקום אסורה בהנאה, כיון שאינו מפסידו לגמרי לבעליו³⁵.

וכל ענין לצעורי³⁶ קמכוין הוא לפי ראות עיני המורה אי איכא למימר דמכוין לצעורי או לא.

²⁸ שו"ע ונו"כ שם ב

²⁹ פירוש, אין מדרכו לאסור, משו"ה זה אף ששמעו מפיו שאמר שכונתו לנסך אמרינן לצעוריה לחבריה קא מכוין ולא נמר בדעתו לנסכו, וכן הוא מבואר ביו"ד סימן ד' ג. סמ"ע שם ג

³⁰ ים של שלמה (פ"ב סי' כ"ב)

³¹ תבו"ש יז שם

³² שו"ע ונו"כ יו"ד ד ד

³³ בים של שלמה (פ"ב סי' כ"ב) הביא מה שכתב הר"ן (ח' ע"ב ד"ה גרסינן בנמרא) דאיכא מאן דאמר דבאכילה אסורה דהוה ליה כלא נשחטה, וכן דעת הרא"ה ז"ל (בדה"ב בית א' שער א', י" ע"ב). ותמה הט"ז (ס"ק ד') על הבעלי שלחן ערוך שלא הביאוהו. ועיין ש"ך שם ה שהביא שהרשב"א כבר דחאו מהלכה ועיין תבו"ש יד שלדינא, מאחר דדעת האוסרים אינו כי אם מדרבנן, ורוב הפוסקים חולקים עליהם כמו שכתב ש"ך, וריהטא דסוגיא כוותייהו, הכי נקטינן.

³⁴ שמי"ה שם

³⁵ דדלמא לא אמרינן לצעורי כי אם משום דאין דרך להזיק לאחרים, וגם מפסיד לה לגמרי לבעליו, אבל הכא יש לומר דסבר דניחא לבעליו בהכי, גם אין הזיק כל כך.

³⁶ כן משמע נמי בתוספות בבא קמא דף ע"א (ע"א) ד"ה בשלמא, וכן כתב הים של שלמה (פ"ב סי' כ"ב) דאם יודעין דהשוחט אוהב להבעלים לא אמרינן לצעוריה כו', ופשוט הוא. תבו"ש יט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

**ה. המטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב ...
בישראל מומר ... התרו בו וקבל עליו התראה ... התיר
עצמו למיתה קאמרת אין לך מומר גדול מזה**

מה שהתבאר שהמנסך יין³⁷ של חבירו לעבודה זרה לא נאסר, שאין אדם מישראל אוסר דבר שאינו שלו³⁸, ואם היה לו בו שותפות³⁹ או שהיה משומד שהרי הוא כגוי, או שהתרו בו וקבל ההתראה והרי הוא משומד, הרי זה אוסר היין כמו גוי וחייב לשלם, אעפ"י דקים ליה בדרבה מיניה שמתחייב בנפשו, מפני שמשעה שהגביהו נתחייב לשלם⁴⁰, ונפשו אינו מתחייב עד שינסך.

וכן אם היה השוחט זה מומר, או התרו בו והודיעו לו ששוחט או מנסך לעבודה זרה במיתה, והוא מכל מקום עשה, כיון שמסר עצמו למיתה, אפילו בזמן הזה⁴¹, ודאי דלא כיוון לצערו⁴².

³⁷ שו"ע ונו"כ שם ב

³⁸ פירוש, אין מדרכו לאסור, משו"ה זה אף ששמעו מפיו שאמר שכונתו לנסך אמרינן לצעוריה לחבריה קא מכוינ ולא גמר בדעתו לנסכו, וכן הוא מבואר ביו"ד סימן ד' ג. סמ"ע שם ג

³⁹ כבר התבאר לעיל שנאסר והנאה אינו מותר אלא בהפסד מרמבה ומ"מ חייב לשלם.

⁴⁰ כתב החו"א ב"ק סימן ב ס"ק יג דבשוגג פטור אפילו הגביהו תחלה, ואף על פי שנעשה גזלן מ"מ יכול לומר הש"ל, א"נ בשוגג לא נעשה גזלן כיון שאין כונתו להפסיד, עיין שם, אמנם לדעת המש"ל דלעיל שגזלן שעשה היוק שאינו ניכר חייב אף בשוגג, אפשר שאם הגביהו ונעשה גזלן אינו נפטר בהש"ל כשעשה ההיוק בידיים

⁴¹ ואף על גב דבזמן הזה אין דנין דיני נפשות, ואיכא למימר דלא חש להתראתם דידע דלאו מידי קעביד רק לצעורי, מכל מקום כיון דבזמן סנהדרין היו ממיתין אותו ולא היה ניצול בטענת לצעורי, דלאו כל כמיניה, כיון דעבר אהתראה, השתא נמי אמרינן אי לא היה כונתו לעבודה זרה לא הוה עביד מידי שיתחייב מיתה מדינא, ולהכי אסורה אפילו בהנאה. שמ"ח שם

⁴² בשלחן ערוך השמיט האי דינא ורמ"א ז"ל (סעיף ד' בהגה) כתבו, ולכאורה היה נראה שבכוונה השמיטו. דהשתא דליכא מיתת בית דין, רק דינו מסור לשמים, הדרן לסברא דאפילו התרו בו כמה זימני ויודיעוהו דעונשו במיתה לא חשש להם, דקמי שמיא גליא דאין לבו לעבודה זרה ולא מידי קעביד. אמנם, מאחר דהטור הביאו, וגם השלחן ערוך בעצמו לקמן סימן קמ"ה (סעיף ח'), שמעינן מינה דסבירא להו כיון דרב אחא ורב אשי דאינהו אמוראי בתראי איירי בהא, שמע מינה דאפילו האידנא שייך האי דינא, ומעמא כמו שכתבתי בפנים. והיינו דכתב הטור ז"ל בודאי כיון לאסור, ומתורין בזה קושיית הט"ז ס"ק ה', ודו"ק. ומכל מקום משמע בגמרא ורש"י שם (ד"ה מאי) דדווקא אם הודיעוהו עונשו של דבר, אבל אם התרו בו סתם אל תעשה כך שאסור הוא, עדיין אני אומר דלאו מידי קעביד, אלא שלא רצה לגלות דעתו. כן נראה לעניות דעתי, וכן משמע להדיא מלשון רבינו ירוחם נתיב ט"ו חלק ג' (ק"ח ע"ב). תבו"ש שם טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ו. אין שוחטין לא לתוך ימים ולא לתוך נהרות

אין שוחטין⁴³ אפילו בהמה⁴⁴ לתוך ימים או נהרות, בין עכורים ובין צלולים⁴⁵, שלא יאמרו לשרו של ים או הנה הוא שוחט, שכך דרכם של עובדי ימים או נהרות בכך. וכל בריכות המושכים מים בכלל נהרות הן⁴⁶.

ז. ולא לתוך כלים

אין שוחטין⁴⁷ לתוך כלי, שלא יאמרו מקבל הדם לזרקו לעבודה זרה. ועל גבו שרי, ולא גזרינן אטו תוכו.

ואפילו היה ועוף אסור לצרות שיתן אחר שחיטה עפר כדי לקיים מצות כיסוי הדם⁴⁸.

אין לו לשחוט⁴⁹ לאחורי כלי שמשם יהיה שותת לאותו כלי גופו, או שיש באחורי כלי בית קבול, כעין שעושין בבית מושב הכלי, אין לו לשחוט לאותו בית קבול, אף על גב שאינו עיקר המקבל שבכלי, מכל מקום שוחט לתוך הכלי מיקרי.

⁴³ שו"ע ונו"כ יו"ד יא ג

⁴⁴ שכל המבואר להלן בתקנתא דשוחט לתוך ימים ונהרות ולמים, אין ענין לשוחט היה או עוף דצריך כיסוי ולשוחט לתוך עפר ולא לתוך מים.

⁴⁵ אפילו עכורים שאין בבואה נראית בהם, אסור לשחוט, דלטעמא דלא לימרו לשרא דימא קשחית, אין חילוק בין צלולים לעכורים

⁴⁶ באורח חיים סימן רכ"ח כתב השלחן ערוך (סעיף ב') והאחרונים בשם הפוסקים דהא דתנן (ברכות נ"ד.) על ימים ונהרות מברך כו', היינו דווקא ד' נהרות דקרא או הדומים להם בנדלם, אמנם מדלא מצינו שום פוסק שחולק בכך בנידון דידן, מסתברא גבי ברכות דאין לברך כי אם אדבר משונה וניכר בו גבורת הבורא ברוך הוא. מה שאין כן הכא, אפילו לשלשול קמין עבידי דפליח. ואשכחן במועד קמין דף ד' (ע"א) נהרות המושכים מים מהאגמים, ופירש רש"י ז"ל שם (ד"ה נהרות המושכין) דאפילו עבידי דפסקי נקראים נהר. מזה נראה דכל שנובע ממעיינות ומושך, כהא דאמרינן בבבא בתרא (ע"ד ע"ב) ירדן יוצא ממערת פמיים. תבוי"ש שם יג שם

⁴⁷ הפרי חדש סימן כ"ח ס"ק י"ב כתב דחיה ועוף אין לחוש אם שוחט לתוך כלי, שהרי רואה שמכסה אחר כך בעפר, עכ"ד. ובגמרא לא משמע הכי דסתמא איתמר, ואפילו שוחט לתוך כלי ומערה לאשפה מיד אסור. ומאי דקשיא ליה התם אמה שכתב הרמב"ם (הל' שחיטה פי"ד הל' י"ד) שלא ישחוט דם עוף לתוך כלי ויכסנו, תיפוק ליה דאסור משום אין שוחטין לתוך כלים. יש לומר דאפשר לתוך מעט מים עכורים, דבכהאי גוונא אין איסור כי אם משום כיסוי. תבוי"ש שם כג

⁴⁸ ש"מ"ח ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

גם אין ליקח כלי מנוקב וישחוט לתוכו שלא כנגד הנקב, והדם שותת דרך הנקב לתוך הים, או לתוך כלי אחר, דמ"מ הוה ליה שוחט לתוך כלי.

ח. אבל שוחט הוא לתוך עוגה של מים

בורות מכונסים, ואפילו בארות ומעיינות הנובעים⁵⁰, אין בכלל נהרות, ומותר לשחוט לתוכן, דאין דרך הגוים בכך. ובלבד שיהיו עכורים, כמו שיבואר להלן.

ט. ובספינה על גבי כלים

מותר לשחוט בראש הגג, וראש הספינה, ולא חיישינן שמא יאמרו שעלה לשחוט לצבא השמים, שאין דרך השוחטים להם לעלות, ושוחט ונותן לדם לשתות על הספינה אך אינו שוחט והדם שותת לים או הנהר.

היה בספינה ורוצה לשחוט, ואין לו בה מקום שאינו מקפיד עליו מלטנפו בדם השחיטה, שוחט בהמה על גבי אחורי⁵¹ כלי, ומשם שותת הדם לתוך

⁵⁰ דבארות ומעיינות אין בכלל נהרות. ומקום שנתהווה על ידי גשמים אמרינן בבבא קמא שם (ס"א ע"ב) דבאגנא דארעא מיקרי. ובתוספות סנהדרין דף (ד') [ה'] (ע"ב) ד"ה פסולין משמע נמי דלא מקרי נהר כי אם מים חיים. אך במים הנשאבים מהנהר דהם נקראים על שם הנהר, ומימות הנובעים אין נקראים על שם הנהר. עוד יש לומר דסתם בארות לשתות אדם עומדין, כדמשמע בערובין דף כ"א (ע"א) ולא שכיח לשחוט לתוכן. תבו"ש יג.

⁵¹ ופירש רש"י (ד"ה ובספינה) דיכול לשחוט על גבי כלים והדם שותת לים כו' ולא מחזי כשוחט לתוך הים, עכ"ד. ואפשר דלהכי תני כלים, לאשמעינן דלא גזרינן גבו אטו תוכו. ומה שכתבו ובלבד שלא ישחוט לתוכן, כוונתם לאפוקי מדעת רש"י בפרק קמא דף י"ג (ע"ב ד"ה בין בראש הגג) דסבירא ליה דבספינה הכל יודעים כו', ומשמע דסבירא ליה דאפילו לתוך כלי שרי, קמשמע לן דהעיקר כדעת התוספות שם (ד"ה בין בראש הספינה). והש"ך (ס"ק ה') כתב, ז"ל, על גבי כלים כו', שנוטל כלי ארוך כו'. אבל הרשב"א והטור כתבו יכול לשחוט על גבי כלים כו', ולא הזכירו הדם שותת לתוך המים גבי כלי. ונ"ל שרצונם לומר שמותר לשחוט על גבי אחורי כלי שיש לו תוך, דלא מחזי כמקבל דם לעבודה זרה כיון שאינו שוחט לתוכו, והכי איתא בסמ"ג (עשה ס"ג, קמ"א ע"א) כו', עכ"ל הש"ך. ולא ירדתי לסוף דעתו, דכוונת הש"ך דסבירא ליה דהרשב"א והטור מיירי בכלי שיש לו באחוריו בית קיבול, כעין שיש בכלים חקק במקום בית מושבם, והיינו דכתב הש"ך אחורי כלי שיש לו תוך, וכוונתו באחוריו יש בית קיבול, וסבירא ליה דמותר לשחוט לתוך זה כיון שאינו שוחט לעיקר התוך. אבל לא ידעתי מי דחקו לפירוש זה, שאין זה במשמע לשון הרשב"א והטור כלל, דלא כתבו לתוך אחורי כלי, אי נמי לבית קיבול שבאחורי כלי, רק כתבו סתם על גבי אחורי כלים. ולדינא, יש לזוהר לכתחלה שלא לשחוט אפילו לבית קיבול שבאחורי כלי, שיאמרו שהצד השני צריך לו לאיזה תשמיש נקי ומקבל בצד זה, ועדיין לא נפיק מכלל שוחט לתוך כלים. תבו"ש יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הים. והוא הדין אם מניח דף ארוך מקצתו בספינה, ועשוי במדרון שממנו שותת להים. אך היה ועוף לא ישחוט, שצריך לקיים מצות כיסוי הדם⁵².

י. אין שוחטין לגומא כל עיקר אבל עושה גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם לתוכה ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את הצדוקים

יש מיני⁵³ עובדי עבודה זרה, כששוחטים הם שוחטים לתוך גומא לשם עבודה זרה, ויש מהם שאוכלים על דם שחיטה שבתוך גומא לשם עבודה זרה, על כן אסרו חז"ל לשחוט לתוך גומא כלל.

ואפילו בבית או חצר, ומטרתו שלא לטנף ביתו או הצירו, אסור, מפני מראית עין, שיאמרו שנתכוין למעשה המינים הנזכר.

גומא שאמרנו, אפילו אינו נקיה מעפר. ואפילו אם יש בה מים עכורים אסור אבל אם מליאה עפר או מליאה מים, עכורים שאין בבואתו נראית בהם כנזכר מותר.

דף מא:

יא. לתוך עוגה של מים נמי אמרי לבבואה קא שחית ... בעכורים שנו

⁵² שכל המבואר בתקנתא דשוחט לתוך ימים ונהרות ולמים, אין ענין לשוחט היה או עוף דצריך כיסוי ולשחוט לתוך עפר ולא לתוך מים. כן כתבו ראב"ן (סי' רכ"ד) ורוקח ז"ל (סי' ש"פ), ולא ידעתי למה השמיטו הפוסקים דבר זה. ואפשר דמילתא דפשיטא הוא. ועוד יש לומר דכיון דקיימא לן בסימן כ"ח (שו"ע סעיף ט"ו, שמ"ח סעיף י"ט) דאין צריך לכסות כל דם החיה או עוף ובמקצתו סני, אם כן גם בחיה ועוף איתא להאי תקנתא, דשוחט ונותן איזה טיפין בעפר, והנשאר בדם ימצא לדופני הספינה או לאחורי כלים, אי נמי איפכא. תבו"ש כג.

⁵³ שו"ע ונו"כ יו"ד יב א ושמ"ח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בורות מכונסים, ובארות ומעיינות הנובעים, מותר לשחוט לתוכן, ובלבד שיהיו עכורים שאין בבואה נראית בהם, שאם לא כן אסור, משום שנראה כשוחט לבבואה.

ודוקא כשהן מלאים על כל גדוניהם, שאם לא כן הוה ליה שוחט לגומא שאסור⁵⁴.
ואם בכלי מעט מים⁵⁵, אם הם צלולים, אסור לשחוט לתוכו, שלא יאמרו לבבואה⁵⁶ הנראית במים הוא שוחט, ואם הם עכורים או צבועים עד שאין בבואה נראית בו, או שאין בו מים ויש בו מעט טיט או עפר, מותר לשחוט לתוכו, דדרך המקבלים לזרוק, להקפיד אמנקרותא דכלי, שיהיה נקי

יב. אין שוחטין לגומא כל עיקר והרוצה לנקר חצרו ... עושה מקום חוץ לגומא ושוחט ודם שותת ויורד לגומא ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את הצדוקים

השוחט בבית⁵⁷ ובהצר ורוצה שלא לטנף ביתו או הצירו, יעשה מקום מדרון חוץ לגומא, וישחט חוץ לגומא והדם שותת לגומא.

⁵⁴ בתוספות (ד"ה אין שוחטין) דמדלא אשכח תקנתא בלאו הכי דהיינו שיתן עפר להגומא, אלמא דאפילו אינה נקיה מעפר לא מהני, עכ"ד. והנה מהאי טעמא יש לאסור אפילו מים בגומא, מדלא אשכח תקנתא שיתן מים להגומא, אלמא דלא מהני. ומדלא אשתמיט חד מהפוסקים לכתוב גבי שוחט לתוך גומא דאי יש בו מים שרי, כדכתבו בשוחט לתוך כלי, אלמא דהכא אפילו יש בו מים אסור, דהכא אינו מקבלו לזרוק רק חוק הוא לעבודה זרה. וכן משמע לשון הסמ"ג (עשה ס"ג, קמ"א ע"ב) שכתב שר"י היה נזהר מכל גומות, עכ"ד. ולפי זה צריך לפרש הא דתנן אבל שוחט הוא לתוך עוגה של מים, ומשמע מרש"י דהיינו גומא שבקרקע, היינו במלאה מים שוה להקרקע, ויש לה גידוד שאף על פי שישחוט לתוכה לא יצאו המים לחוץ, ובזה יש לו תועלת לשחוט לתוכה. אי נמי, אף על פי שיצאו מעורב עם הדם לא יטנפו הקרקע כל כך. וכיון שהמים שוים להקרקע הוה ליה כארעא סמיכתא לענין זה, כדאמרין בהאי גוונא בשבת דף ק' (ע"ב) ובגמ"ס דף ח' (ע"א), ובטלה מתורת גומא. ואפשר לחלק עוד בין מים רבים שהדם אינו נראה בתוכו, אלא שאין להקל מסברא. תב"ש שם יד

⁵⁵ הנה לא נתבאר בגמרא ולא בפוסקים כמה מים רמי ואזיל, אמנם הר"ן כתב (ח' ע"ב ד"ה אבל שוחט הוא), זה לשונו, אף על גב דתוך הכלים אסור כל שיש בו מעט מים שרי, עכ"ל. וזה לשון המרדכי (רמז תר"ז), ונהגו כשרים לתת בכלי מעט מים או מיט שבענין זה אין מקבלין דם לעבודה זרה, עכ"ל. וכן כתב הרוקח (סי' ש"פ) מעט עפר כו'. וכיון דשאר פוסקים סתמו דבריהם, ילמד הסתום מהמפורש, ולא כש"ך סימן כ"ח ס"ק י'. תב"ש שם

⁵⁶ רש"י ז"ל כתב (מ"א ע"ב ד"ה לבבואה) וזה לשונו, פרצוף שלו הנראה במים, עכ"ל. והרמב"ם ז"ל בפירוש המשניות (פ"ב מ"ט) כתב, זה לשונו, לכח השולט בצורות כמו שאומר קצת כת המשנים, והם המאמינים שיש שם שתי רשויות, והנותן החומר אינו נותן הצורה, עכ"ל.

⁵⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד יב א ושמ"ח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

וכן מותר לשחוט על גב כלים, ומגבן יורד לגומא.

בשוק או בשדה שאין דרך בני אדם להקפיד שלא יטנף, אסור אפילו על ידי מדרון, ואפילו אין רואה.

ואפילו הוא צריך עתה לזה המקום ורוצה שלא לטנפו, מכל מקום כיון שאין ניכר לכל כמו הצר ובית שכל אדם קפיד שם אטינוף, יש בו משום מראית עיין⁵⁸.

בצר או בית⁵⁹ אפילו אפשר לו לצאת משם למקום שאינו חושש לטינוף, אינו צריך, ומותר לעשות מדרון כנזכר, מכיון שאין מראית עין, שהכל יודעים שאינו עושה כי אם לנקר

יג. היה מהלך בספינה ואין לו מקום בספינה לשחוט מוציא ידו חוץ לספינה ושוחט ודם שותת ויורד על דופני הספינה

היה בספינה ורוצה לשחוט, ואין לו בה מקום שאינו מקפיד עליו מלטנפו בדם השחיטה, מוציא ידו חוץ לספינה ושוחט על דופןותיה, והדם שותת מהדופן לתוך הים.

וכבר התבאר שיכול לשחוט בהמה על גבי אחורי כלי, ומשם שותת הדם לתוך הים. והוא הדין אם מניח דף ארוך מקצתו בספינה, ועשוי כמדרון שממנו שותת להים.

אך היה ועוף לא ישחוט, שצריך לקיים מצות כיסוי הדם⁶⁰.

⁵⁸ כן נראה לי מדלא מפלגינן במתניתין (מ"א ע"א) בשוק גופיה דלפעמים צריך לו לישב שם, כההיא דיבמות דף ק"י ע"ב דיתבי ומקו אקוותא בשוקא דפומבדיתא, ובפרק ואלו מגלחים (מו"ק מ"ז ע"ב) יצא רבי חייא ושנה לבי בני אחיו בשוק, ובכמה דוכתי. וכן משמע מלשון רש"י ז"ל חולין דף י"ג ע"ב ד"ה בין בראש הגג כו', אם מקבל בכלי הכל יודעים כו', ובספינה נמי הכל יודעים כו', עכ"ל. ולא כתב דתלו למימר לנקר גגו או ספינתו צריך, אלמא דלא שרינן כי אם בדוכתא דהכל יודעים. תבו"ש שם א

⁵⁹ תבו"ש ב

⁶⁰ שכל המבואר בתקנתא דשוחט לתוך ימים ונהרות ולמים, אין ענין לשוחט חיה או עוף דצריך כיסוי ולשחוט לתוך עפר ולא לתוך מים. כן כתבו ראב"ן (סי' רכ"ד) ורוקח ז"ל (סי' ש"פ), ולא ידעתי למה השמיטו הפוסקים דבר זה. ואפשר דמילתא דפשיטא הוא. ועוד יש לומר דכיון דקיימא לן בסימן כ"ח (שו"ע סעיף ט"ו, שמ"ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אולם אם יכול לשחוט בלא היתירים אלו, לא התירו לו באופנים אלו, כיון שמכל מקום נראה קצת כשוחט לתוך ימים ונהרות וכלי.

ומכל מקום⁶¹ אין למחות ביד העושים מטבחים על גבי הנהר, והדם שותת מקרקע המטבחים דרך חריצים ונקבים שבו לתוך הנהר, שכאן נחשב כאי אפשר, כיון ששוחטין הרבה תמיד, יתרבה הזבל מאד עד אין מקום, וכולי עלמא ידעי דצריך נקוי. מכל מקום צריך ליזהר שלא ישחוט על גבי נקב או חריץ ממש, במקום שהדם ירד להדיא מהצוואר לתוך הנהר.

כל האסורים משום מראית עין, אסורים אפילו אין רואה אותן, שלא חילקו חכמים⁶² ז"ל.

אפילו אינו שוחט לאכול⁶³, רק ששוחט לכלבים או לגוים, או ששוחט הטריפה, אסור בכל הנזכר.

יד. ואם עשה כן צריך בדיקה אחריו

עבר⁶⁴ ושחט בשוק או בשדה לגומא, בין על ידי מדרון ובין שלא על ידי מדרון, או בבית וחצר בלא מדרון, אין לאכול משחיטה זו, עד⁶⁵ שיבדקו אחריו, שמא מין הוא.

סעיף י"ט) דאין צריך לכסות כל דם החיה או עוף ובמקצתו סגי, אם כן גם בחיה ועוף איתא להאי תקנתא, דשוחט ונותן איזה טיפין בעפר, והנשאר בדם ימצה לדופני הספינה או לאחורי כלים, אי נמי איפכא. תבו"ש כג.

⁶¹ שמ"ח שם

⁶² כן מבואר להדיא בתוספות חולין דף מ"א ע"א ד"ה ובשוק, וכן הוא בשחיטות עולת יצחק בליקוטין (ד"ה בשלחן ערוך סי' י"ב) גבי שוחט לתוך הגומא, וכן כתב ש"ך סימן י"ב ס"ק ב'. תבו"ש כא

⁶³ שמ"ח שם ותבו"ש כב

⁶⁴ שו"ע ונו"כ יב ב שמ"ח שם ב

⁶⁵ כתב רבינו ירוחם נתיב ט"ו ח"ג (ק"י"ח ע"ב) וזה לשונו, אין שוחטין לגומא כלל, והרוצה לנקות חצירו כו', ובשוק לא יעשה כן כו'. וכתב הרשב"א דכל הני מילי לכתחלה אבל אם עבר ושחט וליתיה קמן, שחיטתו כשרה, דלא נחשדו ישראל על עבודה זרה, וכן כתב הרמב"ם, עכ"ל. ולכאורה תמוה, שהרי בכל הני מילי נכלל גומא שבשוק דסליק מיניה. ותו, דהרשב"א (תוה"ב בית א' שער ג', י"ז ע"ב) כתב דינו להדיא אגומא שבשוק, ואם כן איך סיים וכן כתב הרמב"ם, והרי הרמב"ם פליג בהא, כמו שכתב השלחן ערוך (סעיף ב') דיש אומרים דאסור לאכול משחיטתו כו', והוא דעת הרמב"ם (הל' שחיטה פ"ב הל' ו') שהביאו הטור גם כן בלשון פלוגתא אהרשב"א. ולענין דינא, כיון דאליבא דהרמב"ם איכא פלוגתא, ומסתברא כפירוש רבינו ירוחם, ומשמע דהרשב"א סבירא ליה כוותיה בדעת הרמב"ם כמו שכתבתי, ובלאו הכי היכא דאפשר לפרש דלא פליגי הפוסקים עדיף טפי מלחלק ביניהם, נלע"ד דיש לפסוק כן, בין בגומא שבשוק ובין בכל הני דסימן י"א, דלכתחלה אין לאכול עד הבדיקה, ובאי אפשר כשרה. תבו"ש שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם ימצא מין, אפילו לא ימצא שהיה מין בשעת שחיטה, רק שראו בו אחר כך דרכי מינות יש לאסור הכל בהנאה למפרע⁶⁶, דאיגלי מילתא, ומסתבר ששחיטתו לתוך גומא, שחיטת עבודה זרה היתה.

ואם בדקו ולא מצאו בו לא זכות ולא חובה, אי נמי אי אפשר לבדוק, מותר לאכול משחיטה זו, דלא מחזקינן לאדם בעובד עבודה זרה עד שיבורר, ותלינן שחיטתו לגומא באיזה טעם אחר.

והוא הדין בשוחט לימים ונהרות או לכלים ובכל הנזכרים לעיל אם עברו ושחטו, הדין כמו שוחט לתוך הגומא.

אולם כל זה מדינא, אבל בזמנינו אין דרך עובדי עבודה זרה בכך, ובין לשוחט לגומא ובין לשוחט לימים ולכלי וכל הנ"ל אין צריך שום בדיקה כלל אם עבר ושחט⁶⁷, רק דאי איתיה קמן יש לשואלו קודם שיאכל מאי טעמא עשית כן, ומתוך זה יבורר כוונתו, אבל אין צריך לטרוח ולבדוק אחריו על ידי בני אדם המכירים אותו. ומכל מקום אם נתברר אחר כך שמין הוא, יש לאסור למפרע הכל בהנאה:

יש מקומות נוהגים היתר שאחר השחיטה מקבלים הדם בכלי כשיוצא מהצוואר ומוכרים לגוים, ויש לאסור לישראל לקבל, מטעם איסור שוחט לתוך כלים, רק יקבלנו גוי.

⁶⁶ כן הוכיח בתב"ש ד מים של שלמה פרק ב' דחולין סימן כ"ג

⁶⁷ מלשון הלבוש (סעיף ב') שכתב שצריך בדיקה אחריו מכאן ולהבא אבל שחיטה זו מותרת, ויש אוסרים שחיטתו, והאידנא יש להתיר. ולא כתב דהאידנא אין צריך בדיקה ג"כ להבא, משמע דס"ל כיון דהאידנא לא מקלינן אלא בדעבר, אבל לכתחלה מחמירים, האי נמי לכתחלה הוא. אמנם דעת בעלי השו"ע והאחרונים משמע דהאידנא לא בעינן בדיקה כלל אפילו להבא, שהרי השמיטו בדיקה זו. גם הרבה מפוסקים הראשונים השמיטוהו, אלמא דס"ל דברייתא דהצריכה בדיקה דווקא בזמניהם. ומכל מקום בדאיתיה קמן, כיון דליכא טירחא כלל, יש לשואלו, כדמשמע בספר רבינו ירוחם (נט"ו א"ה ח"ג, קי"ח ע"ב). וכיון דשאלין ליה אין לאכלו, כמו שכתבתי שם, שהרי אם יאמר דרכי מינות נמצא שאכלנו איסור. תב"ש ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ודוקא כשנמכר בדמים מועטים עד שלא נחשב אצלו לכלום בשעת קניית הבהמה, אבל ליטול עבורו דבר חשוב לא⁶⁸, דהוה ליה עושה סחורה בדבר איסור⁶⁹.

כתב בשמ"ח⁷⁰ במדינות אלו נזהרין השוחטין, כששוחטין אווזא בטבת ושבת, אוכלין ממנה, שאומרים שיש קבלה שיש שעה אחד באותן חדשים, שאם ישחוט בו אווזא ולא יאכל ממנה, ימות השוחט. והיו נוהגין לאכול מהלב, ויש שהיו נוהגין לאכול מהכבד, ויש מהרגלים, ועתה רואה אני דאכלי מאיזה אבר שיהיה, וכשיש להם הרבה, מבשלים מכל האווזות, וטועמים המרק, ונהרא נהרא ופשטיה.

טו. השוחט לשם עולה לשם זבחים לשם אשם תלוי לשם פסח לשם תודה שחיטתו פסולה

השוחט לשם⁷¹ קרבן הנדר ונידב, דהיינו שאומר בשעת שחיטה הריני שוחט בהמה זו לשם עולה, או שחיטה זו לשם עולה, או שלמים ותודה ופסח⁷², אסורה מדרבנן אולם הרי זה מותרת מדאורייתא⁷³. דכיון שעתה שוחטה

⁶⁸ עיין תבו"ש יא כד שהביא שבספר בית הילל (ס"ק ב') כתב בדין זה לאסור מטעם שוחט לתוך הכלים, דמנא לן לחלק בין שוחט מתחלה לתוך הכלי ובין מביא כלי ומניח תחתיה אחר גמר שחיטה, דחד טעמא איכא, דמאן דהוי דמקבל דמו תיכף אחר גמר שחיטה יאמר לזרקו לעבודה זרה הוא מקבלו. ותו, יש לאסור משום מוכר דברים האסורים כמו שכתוב סימן קי"ז (סעיף א'), עכ"ד. והאריך שם ללמוד זכות עליהם, דבענין שוחט לתוך כלים סמכי אמה שכתב רש"ל (יש"ש פ"ב סי' כ"ג, שו"ב דין מקום שחיטה אות ו', ח"י והג' לטור סי' י"א ד"ה שמא) בשם האור זרוע (סי' שפ"ד - ה) דהאידנא אין דרך עובדים בכך. ובענין מוכר דברים האסורים כיון שכבר נתקבל בכלי הוה ליה כנודמן. וסיים שם דמי שהוא ירא שמים יהא נזהר שלא למכור לעכו"ם שלא יהא נהנה מהאסור, עכ"ד. וכתב עליו בתבו"ש הנה, מה שכתב דסמכי ארש"ל בשם האור זרוע, כבר פשוט בכל הפוסקים קדמאי ובתראי דלכתחלה לא סמכינן אהא כלל. והפרי חדש בקונטרס אחרון השיגו, והתיר מטעם דדוקא אי תחלת השחיטה לתוך הכלי, אבל אי מקבלו בכלי אחר כך מידע ידעי דלמכרו הוא צריך, ושם הריך לפלפל בדברי הפר"ח והעלה כמש"כ כאן.

⁶⁹ כמבואר בשו"ע ונו"כ קיז יא

⁷⁰ יא י

⁷¹ שו"ע ונו"כ ה א שמ"ח א ב

⁷² ואף על גב דאין מקריבין אותו אלא בזמנו, מכל מקום כיון דיכול להפרישו כל ימות השנה, וקיימא לן דאי שחיט ליה שלא בזמנו הוה ליה שלמים, אם כן יאמרו הרואים עכשיו הוא מפרישו לפסח, וכדקשהיט ליה הוה ליה שלמים בחוץ, ויבואו להתיר קדשים בחוץ. שמ"ח שם ג

⁷³ כן הוא דעת הרמב"ם (הלי' שחיטה פ"ב הל' י"ז) וכל הפוסקים, אלא שמלשון הטור נראה קצת מדאורייתא חששו לה, כמו שכתב הבית יוסף (ד"ה השוחט לשם דבר שבא) ודרישה (אות א') והמ"ז (ס"ק א'). אבל הב"ח (ד"ה השוחט לשם דבר שבא) כתב לפרש דברי הטור גם כן מדרבנן הוא. תבו"ש א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

בחויץ, מעשיו מוכיחים שאין זה נדר, והוה ליה כאומר הרי זו להקריבה בחויץ לעולה⁷⁴.

ולפיכך אפילו אמר ממש לשון הרי זה עולה, ולא הזכיר שם שחיטה כלל, כיון שבשעת שחיטה אמרה⁷⁵, או כשמכין עצמו לשחוט ונוטל סכין בידו, והכל יודעים שדעתו לשחטה תיכף, הוה ליה כאומר הרי זה בחויץ להקריבה עולה, ולא מידי הוא מדאורייתא.

אבל שחיטתו פסולה מדרבנן, בין שאמר הריני שוחט לשם עולה, או הריני שוחט לעולה, או שחיטה זו לעולה, או הרי זה עולה, או זה עולה, וכן לכל קרבן הנדר ונידב. מכיון שהרואים יסברו שזו נדבה גמורה דאורייתא היא, וקדשים בחויץ נאכלים. וכן האומר זו לעולתי, חיישינן שיאמרו שנדר בצינעא ועתה מפריש לה.

ומכל מקום לא גזרו עליו חז"ל איסור הנאה כקדשים⁷⁶, וכן בכל מקום שנזכר, דלא החמירו בו כל כך, ועוד שכונתם היה בגזירתם כדי שיזהר כל אדם מלומר כן, ודי אם גזרו עליו איסור אכילה שמחמת זה ישמור פיו ולשונו.

⁷⁴ אף על גב דאלו הקדישה כדינא, דהיינו שאמר שלא בשעת שחיטה על בהמה שלו הרי זה עולה, הוה הקדש מדאורייתא, ובזמן הבית מחויב להקריבה בבית המקדש, ואפילו בזמן הוה דאסרו חז"ל להקדיש שום דבר לבית המקדש משום תקלה, מכל מקום אי עבר והקדיש הוה ליה הקדש מדאורייתא, ולא מהני אם יאמר לשחוק אמרתי וכדומה, ואסור ליהנות ממנה, רק כונסים בהמה לכיפה עד שמתה מאליה, מכל מקום זה שאמר כן בשעת שחיטה לאו כלום קאמר, דכיון דעתה שוחטה בחויץ, מעשיו מוכיחים דאין זה נדר, והוה ליה כאומר הר

י זו להקריבה בחויץ לעולה, דלאו מידי הוא, דלא קרינן ביה כאשר נדרת לה' וגו'. שמ"ח שם
⁷⁵ הפרי חדש ס"ק ח' הרבה להשיג על הב"ח (ד"ה ומ"ש רבינו אבל אם נודע) דס"ל דליכא כאן שום איסור דאורייתא, אפילו אומר בשעת שחיטה לשון הרי זו להטאתי ומחויב הטאת, ודחה דבריו דאין לך לשון התפסה להקדש מובחר מאומר הרי זו עולה או הרי זו להטאתי במחויב, והסכים למה שכתב בהג"ה הטור בשם רש"ל (הג' וחי' לטור ד"ה בד"א שלא נודע) דאומר הרי זו אסורה בהנאה. דהוה ליה קדשים דאורייתא ובעי קבורה. ולעניות דעתי אין דעת הראשונים כן כלל, אלא אי שחיט לה בחויץ ומתפסה בשעת שחיטה, לאו התפסה היא כלל דהוה ליה נדר ופתחו עמו, וכאומר הרי זו לעשותה קדשים בחויץ או להקריבה בחויץ בתורת עולה, דאין כאן כלום דקדשים בחויץ לא הוי כי אם כשהיא מקודשת תחלה הקדש גמור למזבח כדינא, כידוע בסוף זבחים (ק"ב ע"א). אבל זה כאומר הרי עלי מנחה מן עדשים או הריני נזיר מגרונגרת, וגרע מנייהו. תבו"ש שם ב

⁷⁶ דעת פרי חדש ס"ק ח' דכל פסולי דהאי סימן איסור הנאה הן, דלא תיפוק חורבה ליהנות מקדשים בחויץ. ואין דעת שום פוסק קדמון או בתראי כן זולת הפרישה (אות ז') פירש כן לדעת הטור ולא לדעת שאר פוסקים, וגם בזה אין כן דעת שאר מפרשי הטור ופסולה דגבי קדשים לא משמע כי אם איסור אכילה, ומעמא כמו שכתבתי בפנים. עוד י"ל, דלא רצו לאסור בהנאה שלא יאמרו קדשים ממש הן ומצוותן בכך, ויבואו לעשות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

השוחט⁷⁷ לשם קרבן תמיד או שאר קרבנות צבור יש להחמיר.

טז. שנים או חזין בסכין ושוחטין אחד לשום אחד מכל אלו ואחד לשום דבר כשר שחיטתו פסולה

מי ששחט⁷⁸ בהמתו לשם קרבן על אדם אחר המחויב אותו קרבן, פסולה⁷⁹.

ראובן השוחט בהמת שמעון, ואמר שמעון בשעת שחיטה, שחיטה זו לעולה וכדומה, בשירה⁸⁰, דכיון דאומר דבשחיטה זו תיעשה עולה, ולשם כך תשחט, והרי השוחט אינו מקיים מחשבתו, וליכא מראית עין, דידעי דלא שחטה השוחט לכך, ולא נתקיימה מחשבתו.

אבל אם לא תלה בשחיטה, רק אמר בשעת שחיטה הרי זה עולה, או חטאתי ומחויב חטאת, אסרה, ואפשר אפילו דאורייתא, כיון דאין מעשה עצמו מוכיחין עליו.

ואם ראובן השוחט בהמת שמעון אומר אחד מהלשונות האוסרים לעיל, יש מתירים, שאין אדם מקדיש את שאינו שלו⁸¹ ויש אוסרים שלא כולם יודעים

כן להקדיש הקדש נמור ולשוחט בחוץ לשמה, ולהטעינו קבורה, וכן בבכור יעשו כן. ולהכי עבדו בה רבנן היכרא. תבו"ש ו

⁷⁷ שמי"ח י, אף על גב דאמרינן במנחות דף ס"ה (ע"א) שאין יחיד מתנדב תמיד, והוא הדין שאר קרבנות ציבור והוא פשוט, מכל מקום הא אמרינן בר"ה דף ז' (ע"ב) דיחיד שהתנדב משלו כשירים רק שימסרם לצבור יפה יפה ואם כן הכא נמי איכא למיחש שהרואה יאמר כבר מסרן לציבור. תבו"ש כא

⁷⁸ שמי"ח יב

⁷⁹ לא מיבעיא מחוסר כפרה, כגון שילדה אשת ראובן ושחט שמעון לשם קרבני יולדת של אשת ראובן, דקיימא לן דלא בעינן דעת המתכפר כלל, אלא אפילו אם היה ראובן מחויב חטאת חלב, ושחט שמעון לשם חטאת ראובן, נראה לי דפסולה, דאמרי נתרצה ראובן והוה ליה הפרשתו הפרשה מעליא

⁸⁰ כן משמע ממתניתין (מ"א ע"ב) דב' או חזין בסכין ושוחטין אחד לשם אחד מכל אלו כו' פסולה, על פי פירוש הרמב"ם בפרק ב' (הל' שחיטה הל' כ"א) דאיירי בדאית ליה ביה שותפות. וקשה, אם כן אפילו לא שחט כלום יכול לאסור את שלו בדיבור בעלמא וכשאומר בשעת שחיטת האחר שהשחיטה תהיה לשם עולה אמרי הרואים לנדר מעליא הוא. וצריך לומר, דאיהו גופיה תלי במחשבת השוחט ולכן דווקא אי שוחט בעצמו מצי אסר, אבל אם אחר שוחט לא חששו כולי האי במידי דרבנן למימרא דגם האחר שוחט לשם מה שהבעלים מכוונים. תבו"ש כו

⁸¹ השלחן ערוך (סעיף ג') וש"ך (ס"ק י') ופרי חדש (ס"ק י"ב) כתבו להקל. וכתב פרי חדש המעם דמידע ידיעי דלאו דידיה הוא ולא מצי אסר מידי שאינו שלו, אבל בדאית ליה חלק בה הרי אוסר חלקו וכולה אסורה, ולא אמרינן לצעורי קמכוין דאדרבא סבר מצוה קעביד בהקדישו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שאינו שלו ויש בו מראית העין⁸², ויש להחמיר, דאף על גב שאינה שלו, כיון שאומר כן בשעת שחיטה על ידי מעשה אדם אוסר של חבירו גם בקדשים⁸³, וכל שכן אי אית ליה שותפות בה דאסורה⁸⁴.

ולכן יש להחמיר בב' שאוחזין בסכין א' ושוחטין, או כל אחד סכינו בידו, ואמר אחד לשם קרבן האוסר כדלעיל, אף על גב שאין לו חלק בה אסרה.

וכיון דמידי דרבנן הוא, אם האומר כן אינו יכול לשחוט בלא סיוע השני, והשני יכול בלעדו, הוה ליה האומר מסייע שאין בו ממש ואינו אוסר.

אם שוחטין ב' זה אחר זה, ואחד מהם לשם אחד מהקרבנות האוסרים, אפילו אין לו חלק בה הרי זו אסורה, ודוקא קודם גמר שחיטה, אפילו מיעוט קמא דקנה, אבל אם נגמרה השחיטה בהכשר, ובא אחד ושחט מיעוט בתרא באמירה זו, הרי זו כשירה.

יז. השוחט לשם חטאת לשם אשם ודאי לשם בכור לשם

מעשר לשם תמורה שחיטתו כשרה זה הכלל כל דבר

שנידר ונידב השוחט לשמו אסור ושאינו נידר ונידב

השוחט לשמו כשר

⁸² בית יוסף (ד"ה ומ"ש בשם הרמב"ם) ביאר דעת הטור להחמיר אפילו שוחט של אחרים מטעם דלאו כולי עלמא ידעי דלאו דירדיה הוא, וכן פסק רמ"א (סעיף ג' בהגה) וב"ח (ד"ה ומ"ש בשם הרמב"ם).

⁸³ דמדכתב הרמב"ם (הל' שחיטה פ"ב הל' כ"א) וזה לשונו, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו שאין כוונתו אלא לצעריה, עכ"ל. אלמא, אי הוה כוונתו שלא לצערו רק לאסור, הוה מצי אסר אפילו שאינו שלו. ואין לומר דסבירא ליה דהרא"ש (פ"ב סי' י"ד) והטור פליגי בהא אהרמב"ם, וסבירא להו דלא מצי אסר כי אם בדאית ליה שותפות בנוה, אפילו בלא טעמא דלצעורי, הא לא נמצא שום רמז בזה ברא"ש וטור, ומנא ליה פלוגתא זו. והעיקר לעניות דעתי, דכולי עלמא לא פליגי בהא, ועל ידי מעשה מצי אסר של חבירו אפילו בשאר איסורים דלאו עבודה זרה, וכן כתב הר"ן גדרים דף ל"ז ע"א (ד"ה אלא א"א שלוהי דידן נינהו אמאי פגולן פגול) לענין פיגול. והכא, אי הוה שחיט של חבירו בעזרה לשם קדשים, אף על פי דלא עלו לו לכפר בדמוכת בניטין (נ"ה ע"ב) גבי חטאת גזולה, מכל מקום יש בו חומרי חולין וחומרי קדשים. ובחז"ן נמי, כי שחיט לה לשם קדשים אמרי הרואים אי קדשים בחז"ן אסורים האי נמי על ידי מעשה עשאן קדשים בחז"ן. ונתגלה טעם ממשנתינו אליבא דהרא"ש והטור, ולהכי סתמו דבריהם למימרא דהכא אין חילוק אפילו בשוחט של אחרים לא אמרינן הכא לצעורי, דדוקא בעבודה זרה אמרינן הכי. אבל הכא, לא מיבעיא בזמן הזה דכתבו התוספות עבודה זרה דף י"ג ע"ב (ד"ה ונשחטיה מישחט) דלא חייב האידנא אשחומי חז"ן, עיין שם, אלא אפילו בזמן הבית, לא הוה חמיר להו כעבודה זרה וסברי דמצוה קעביד. ואם כן צדקו דברי רמ"א וב"ח דכתבו דיש להחמיר אפילו בשאינו שלו. וגם הט"ז לא חלק עליהם בהחלט, ומסתברא דעד כאן לא שמעינן נגמרא סברא דלצעורי כי אם בעבודה זרה דפליגי בה התם, אבל הכא אמרי סבר דמצוה קעביד. תבו"ש כז

⁸⁴ ולא אמרינן לצעורי קמכוין דאדרבא סבר מצוה קעביד בהקדישו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

לא גזרו חז"ל בשוחט חשם קדשים כי אם השוחט בהנך לישני לקרבן הבא בנדר ונדבה, שבהם יש לחוש שיאמרו עכשיו הוא נודב.

אבל שוחט לדבר שאינו בא בנדר ונדבה, כגון הטאת ובכור ומעשר ותמורה, שחיטתו כשירה, דכולי עלמא ידעי שלא כלום קאמר, כיון שאם אמר אפילו שלא בשעת שחיטה הרי בהמה זו הטאת, ואפילו נתחייב בחטאת על ידי חטא, לא כלום הוא, דלשון זה משמע דנודב עתה, ואינה באה נדבה.

ואפילו אי אמר בהמה זו לחטאתי, ולא נודע שנתחייב בחטאת, לא היישנין שיאמרו הרואים נתחייב זה בחטאת ועכשיו מקריבה, דאלו עבר עבירה שנתחייב על ידו הטאת הוה ליה קלא, דדרך אדם לפרסם חטאו⁸⁵ כדי שיתבייש ויכופר לו.

השוחט לאשם ודאי, ואפילו הייב אשם, מותרת⁸⁶, דלא אתי בנדבה, ולשון זה לשון נדבה הוא, ולא היישנין שמא אשם נזיר קאמר, דשוחט לשמו פסול, כיון דקאמר אשם ודאי סתמא, ולא אדכר שמא נזיר, לא היישנין שמא נזיר הוא.

ואפילו אמר לאשם ודאי, לא היישנין שמא נתחייב אי לא ידעינן דנתחייב, כדלעיל גבי הטאת.

יח. השוחט לשם ... אשם תלוי

כבר התבאר במסכת זבחים דף עז. שי"א⁸⁷ שאשם תלוי אינו בא בנדבה. וי"א⁸⁸ שמתנדב אדם אשם תלוי.

⁸⁵ כן הוא ברש"י (ד"ה לא שנו אלא שאינו מחוייב הטאת). ואיכא למידק, הא אמרינן בברכות דף ל"ד (ע"ב) ובסוטה דף ז' (ע"ב) חציף עלי מאן דמפרש חטאיה, ופירש רש"י (סוטה שם ד"ה מאן דמפריש חטאיה) שמודיע לרבים שחטא ונראה שאינו נכלם בדבר. ואפשר דהתם במזיד. תבו"ש ז ועיי"ש עוד

⁸⁶ כן הוא בהרא"ש (בפירושו) נדרים דף ו' (ע"א ד"ה הרי זו אשם) דאפילו מחויב אשם ואמר בפירוש הרי זו אשם ודאי לא אמר כלום, וכן משמע מלשון הפוסקים סימן זה.

⁸⁷ באשם תלוי איכא פלוגתא דתנאי אם בא בנדר ונדבה בפ"ו דכריתות. ודעת רבינו הרמב"ם הוא דאינו בא בנדר ונדבה כמש"כ רמב"ם הלכות שחיטה פרק ב הלכה יח.

⁸⁸ טור יו"ד ה וז"ל השוחט לשם דבר שבא בנדר או בנדבה כגון עולה ושלמים ואשם תלוי ותודה וקרבת נזיר שחיטתו פסולה דאיכא למיחש שמא עתה הקדישו והוה ליה שוחט קדשים בחוץ וכן פסח כיון שיכול להפרישו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

לפיכך השוחט באחד⁸⁹ מהלשונות הנזכרים לאשם תלוי, או לאשם, שסתמו אשם תלוי הוא, יש פוסלין⁹⁰ משום דסבירא להו דבא בנדר ונדבה, ויש פוסלין אפילו לסוברים שאין מתנדבין אשם תלוי לכתחילה, דדלמא אינו בא בנדבה, מכל מקום כיון דאלו עבר והתנדב היו נוהגין בו דין קדשים, וכיון שיראו שאוכל יאמרו קדשים בחוץ מותרים, ויש להחמיר⁹¹.

י. אפי' בעלי מומין נמי זימנין דרמי ליה מידי אמומא ולא

ידיע

כל היכא דאסרינן משום שוחט לשם קדשים, אין חילוק בין תמימים לבעלי מומין, דפעמים אין המום ניכר, ואפילו גדולים וניכרים, כגון התוכה יד או רגל ולא היה מכוסה בשעת שחיטה, דלא פלוג רבנן⁹².

ואפילו לקרבן⁹³ שאינו קרב מומין זה, כגון נקבה לעולה, וכדומה, ואפילו תור או בן יונה לפסח או לשלמים, כיון דמין מובהק הוא, לא בקיאי בני אדם לחלק, ואמרי דאי ליכא שה לפסח מקריבין אפילו עוף, ותו דקיימא לן דמכל מקום קודש הוא.

בכל שעה שירצה דומה לנידר ונידרב וכתב הרשב"א אפילו היא בעלת מום שאינה ראויה להקרבה שפעמים שאדם מכסה מומה ואין ניכר אבל השוחט לשם דבר שאינו בא בנדר ונדבה כגון הטאת ואשם ודאי בכור מעשר ותמורה שחיטתו כשרה בד"א שלא נודע שעבר עבירה שחייב עליה הטאת ואשם אבל אם נודע שעבר עבירה שחייב עליה הטאת ואשם ואומר זו לחטאתי ואשמתני פסולה.

⁸⁹ ש"מ"ח ד

⁹⁰ ברמ"א שם

⁹¹ עיי' פרי תואר ס"ק ו' שכ' בזה וז"ל ונראה דכל כי האי ספיקא אולינן לקולא בשל סופרים ומה גם בגזירות דרבנן כהא דמשום מראית עין עכ"ל ועשמ"ח סעיף ד' ותב"ש ס"ק ח' ט' שפסק לדינא להחמיר בשוחט לשם אשם תלוי דאין מתנדבין אשם תלוי לכתחילה דדלמא אינו בא בנדבה מ"מ כיון דאלו עבר והתנדב היו נוהגין בו דין קדשים שייך מראית עין שיאמרו קדשים בחוץ מותרין וכ' שם דאפי' לא אמר בהא לאשם תלוי רק סתם לאשם שחיטתו פסולה דסתם אשם אשם תלוי הוא עיין שם וכ"כ בכ"פ וכתב שם דאפי' בערב יוהכ"פ ומוצאי יוהכ"פ אף דאינו נקרב אז יש לאסור עיין שם ועיי' בישועות יעקב בפיה"ק שכ' להתיר במוצאי יוהכ"פ עיין שם ועיי' בס' ערוך לנר על מס' כריתות דף כ"ה שציידד ג"כ להקל ביום שאחר יוהכ"פ אם שחט לשם אשם תלוי עיי"ש.

⁹² בים של שלמה (פ"ב סי' כ"ד) כתב להתיר במומין גדולים, ומדלא הביאו שום אחרון, ולא נמצא כן בפוסקים שקדמוהו, שמע מינה דלא סבירא להו הכי מטעם לא פלוג רבנן. תבו"ש כב

⁹³ ש"מ"ח שם יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ודוקא מין הקרב, אבל שוחט אווזין ותרנגולין או חיות, כשירה, דכולי עלמא ידעו דלאו מין מזבח הוא כלל.

והוא הדין תורים קטנים שעדיין לא הזהיבו נוצותיה, או בני יונה גדולים שהצהיבו נוצותיה, ג"כ לאו מין הקרב לגבי מזבח הן, וידעי ביה.

ג. השוחט לשם חטאת ... מחוייב חטאת... באומר לשם

חטאתי

אם היה מחוייב חטאת או אשם, ואמר בשעת שחיטה לשם חטאתי או לחטאתי או זו חטאתי, וכן באשם בהני לישני, וכדומה, רק שאומר ביו"ד לבסוף⁹⁴, דמשמע שמתפיסה למה שמחוייב, אף על גב דמדאורייתא לאו כלום היא, אפילו אמר הרי זה חטאתי, כמו שהתבאר לעיל, מכל מקום פסול דרבנן, מכין שהוא לשון התפסה לחובתו הוא, ויאמרו ששוחט קרבן המחוייב וקאכיל בחוץ.

אולם מחוייב קרבן שאמרנו היינו שבאו עדים על זה, אי נמי שיצא קול שמחוייב הוא, אי נמי הוא בעצמו אומר מחוייב אני זה, זמן מועט קודם שחיטה, או שלא נודע לי כי אם זמן מועט קודם שחיטה⁹⁵, בין אמר כן קודם שחיטה בין אחר שחיטה, דכל אדם נאמן על שלו לאסור, ואף על גב דליכא קלא לא רחינן דבריו, דעדיין לא יצא הקול בזמן מועט, ומכל מקום כיון דנתחייב, איכא דידע בשעת שחיטה, ויאמרו קדשים בחוץ היא.

⁹⁴ כן העלה המ"ז (ס"ק ד') דביו"ד תליא מלתא ולא בלמ"ד, דלחטאתי, כדאיתא בנדרים דף ו' (ע"א) ובתוספות שם (ד"ה הרי זו חטאתי). ואף על גב דבתוספתא פרק ג' דתמורה (הל' י"ב) גרס בהאי בריתא בל', וכן הוא גירסת הרמב"ם שלפנינו (הל' שחיטה פ"ב הל' י"ט), גירסא הגמרא שלפנינו עיקר. ומצינו כן כלשון זה בכמה מקומות בש"ס, בזבחים דף ע"ו (ע"א) הרי זה אשמי, ובכריתות פרק ה' (מ"ב) זו מעילתי וזה אשמי. ולזה כיוונו התוספות חולין דף מ"א (ע"ב ד"ה והא לא אמר). ומה שכתב הש"ך (ס"ק ו' ובנה"כ) שכיוונו לנדרים דף י"ג (ע"א) הוא תמוה, דלא מוכח התם בגמרא כלום, עיין שם.

⁹⁵ רש"ל ז"ל (הג' וחי' לטור ד"ה בד"א שלא נודע) כתב דאם הוא בפנינו עתה ואומר מחוייב אני חטאת, פסול אף על גב דליכא קלא, דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי וכתב הב"ח (ומ"ש רבינו אבל אם נודע) על זה וזה לשונו, ולא ידעתי לדבריו אלה רמז ראייה, דכיון דליכא קלא משקר הוא, עכ"ד. ותמהני הא טעמא רבה יהיב רש"ל למילתיה, דהא ודאי אי אתו עדים ואמרי מחוייב חטאת הוא, וידע קודם שחיטה, פשיטא דאסורה. תבו"ש יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

אבל אם אמר זה זמן רב שנודע לי, מסתמא משקר, שאם כדבריו הוה ליה קלא למילתא, ואפילו אמר כן בשעת שחיטה מידע ידעי דמשקר⁹⁶, והמחמיר גם באלו תבוא עליו ברכה.

ואם אמר שלא בשעת שחיטה, זה זמן מה שהקדשתי בהמה זו לחטאת שאני מחויב⁹⁷, אפילו אמר זה זמן רב, ואין קול, אסורה בהנאה, שבדאורייתא אין להקל משום דליכא קלא.

נא. לשם תמורה ... יש לו זבח בתוך ביתו ... באומר לשם תמורת זבחי

אם יש לו בכור⁹⁸ או שאר זבח בתוך ביתו, כגון שעבר והקדיש, ושחט בהמה ואמר לשם תמורת זבחי, פסולה.

אבל אי לא ידעינן דאית ליה קרבן בביתו, אף על גב דאמר לשם תמורת זבחי, כשירה, דאמרי הרואים, אי כדבריו הוה קלא למילתיה, דאדם שיש קרבן בביתו, מוציא קול שלא ימעלו בו בני אדם.

נב. לאתויי עולת נזיר ... אימר נדר בצינעא

השוחט לשם חטאת נזיר⁹⁹, או עולתו, או שלמיו, שחיטתו פסולה, דכיון דמזכיר שם נזיר אמרי הרואים בצינעא נדר זה שלשים יום, שהוא סתם נזירות¹⁰⁰.

⁹⁶ כיון דמידי דרבנן הוא, אין להחמיר בו כל כך רק הבו דלא להוסיף אקולא דהט"ז (ס"ק ג') דאם אמר זה זמן רב יש להתיר, דאיכא תרתי לשיבותא, חדא דאין לו קול. ותו, דאמרי אי כדבריו כבר היה מביא ומדוע איחר כל כך. ומשמע בין אומר כך אחר שחיטה או באיזה זמן שיהיה. אבל לא להקל כמו שכתב פרי חדש (ס"ק ו') דאם אומר אחר שחיטה אינו כלום אפילו אמר זה ימים לא כביר, עד שיאמר דוקא בשעת שחיטה, זה קולא יתירה היא. ומכל מקום המחמיר כרש"ל אפילו בזמן רב תבא עליו ברכה, דכדבריו נראה לעניות דעתי עיקר לדינא. תבו"ש שם יד

⁹⁷ פר"ח שם

⁹⁸ ש"מ"ח שם ט

⁹⁹ אף על גב דבגמרא (מ"א ע"ב) לא קאמר כי אם עולת נזיר, יש לומר דחדא מנייהו נקט. וכן כתב התוספות יום טוב (פ"ב מ"י) דלאשם נזיר פסול, אלמא סבירא ליה נמי דלאו דוקא עולה קאמרינן. תבו"ש טו

¹⁰⁰ ואף על גב דאלו קרבנות טהור הן, והאידינא כולי עלמא ממאי מתים, מאחר שהרשב"א (תוה"ב קצר בית א' שער א', ט' ע"ב) והטור הביאו, שמע מינה דסבירא ליה דגם האידינא שייך ונראה לי דהיינו טעמא, דלאו כולי עלמא דינא גמירי, וסברי דכשנודרין נזירות אפילו האידינא מביאים קרבנות אחר ל' יום, אי נמי כיון

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואין צריך שיאמר זו עולת נזירתי ב – י, כמו לעיל גבי הטאת, דכיון דמוכיר שם נזיר, מוכחא מילתא דלנזירותיה קאמר, שהרי אם רק רוצה להתנדב מאי שנא נזיר דנקט, הא כל מעשה עולה או הטאת שוה, אלא שלחובתו קאמר.

ומדברי הרמב"ם ז"ל נראה¹⁰¹ דאפילו ידעינן ביה דלאו נזיר הוא, אסורה, כיון דעיקר נזירות הוא דבר הנידר, טעו אינשי ואמרי דהאי נמי נדר הוא.

אם שחט לשם אשם נזיר, פסולה, דאמרי אשם נזיר טמא הוא דאייתי.

ג. ושאינו נידר ונידב לאתויי עולת יולדת ... שאין לו אשה אבל יש לו אשה אימר לשמה הוא עושה ... באומר לשם עולת אשתי

השוחט לשם קרבני יולדת, שחיטתו כשירה, דאין זה בא בנדבה. ועיין עוד להלן דף מב.

אבל אם נודע שילדה אשתו או הפילה ואמר בשעת שחיטה לקרבן אשתי, פסולה מפני מראית עין.

ודוקא כשילדה בקרוב¹⁰², אבל הרחיקה לידתה, אף על גב דבזמן בית המקדש לעולם מחויב הוא, מכל מקום אמרי הרואים, אי איתא לא היה ממתין כל כך מלהביא.

דבזמן הבית נאסר השוחט לשם קרבנות אלו, גם עתה לא בטלו חז"ל הגזרה, כיון דאיכא דמעו גם האידנא. שמ"ח שם ז תבו"ש טז

¹⁰¹ וזה לשונו (הלי' שחיטה פ"ב הל' ב'), אבל השוחט לשם עולת נזיר אף על פי שאינו נזיר שחיטתו פסולה, שעיקר הנזירות נדר מן הנדרים, עכ"ל. ופירש הכסף משנה (הלי' י"ז) דכיון דנדר הוא אימא כצינעא נדר, עכ"ד. ולעניות דעתי לישנא שאינו נזיר כולל דאפילו ידעינן ביה שאינו נזיר, שרואים אותו שותה יין ומגלח בכל יום, אפילו הכי פסולה. והוה ליה להרמב"ם למימר חיישינן שמא נזיר הוא. ותו, מדסיים שעיקר הנזירות ולא כתב סתם שהנזירות, שמע מינה דהכי קאמר, אף על גב דקרבן נזיר אינו מן הנדרים, מכל מקום כיון שהעיקר נדבה היא גם הקרבן מחויב כנידב, וכמו שכתבתי בפנים. לכן נראה לעניות דעתי דלא גרס הרמב"ם בגמרא הני תלתא תיבות אימר כצינעא נדר, רק כפשוטו, מהו דתימא, הא לא נדר, קמשמע לן. תבו"ש יח

¹⁰² שמח"ח שם י. כן משמע מלשון הרמב"ם (הלי' שחיטה פ"ב הל' ב') דכתב האשה ששחטה לשם עולת יולדת כו' והרי אינה יולדת כו', עכ"ל. ומדלא כתב והרי לא ילדה מעולם, אלמא אפילו ילדה כבר רק שעתה אינה יולדת דהיינו סמוך ללידתה לא חיישינן לה, וכן משמע מלשון הפרי חדש (ס"ק י'), עיין שם. תבו"ש ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

